

Utbildningsutskottets betänkande

1983/84: 13

om tjänstekonstruktion för studie- och yrkesorientering i skolväsendet m. m. (prop. 1983/84: 86)

Propositionen

Regeringen har i proposition 1983/84: 86 (utbildningsdepartementet)

dels föreslagit riksdagen att

1. godkänna att statligt reglerade tjänster för syofunktionärer får inrättas i grundskolan, gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen enligt de riktlinjer som har förordats i propositionen.

2. godkänna vad som i propositionen har förordats om behörighet till skolledartjänst.

3. bemyndiga regeringen att inrätta en allmän utbildningslinje, studie- och yrkesorienteringslinjen om 120 poäng, den 1 juli 1984.

4. bemyndiga regeringen att avveckla den nuvarande studie- och yrkesorienteringslinjen.

dels berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som i propositionen har anförts

5. om skolans syoprogram.

6. om fortbildning och vidareutbildning av syofunktionärer.

I propositionen föreslås att statligt reglerade tjänster för syofunktionärer i grundskola, gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning inrättas den 1 juli 1984. Huvuduppgiften i tjänsten skall vara studie- och yrkesorientering. I syotjänst skall också kunna ingå undervisning samt bl. a. arbete i SSA-råd, kommunal ungdomsuppföljning och intagningsnämnd.

Vidare föreslås en ny syolinje om 120 poäng med en utbildning som är anpassad till syofunktionens förändrade arbetsinnehåll.

Motionerna

1983/84: 649 av Kerstin Göthberg m. fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som har anförts i motionen om nödvändigheten av att tillskapa hela tjänster och att undvika delade tjänster mellan flera skolenheter.

2. att riksdagen beslutar att i den mån tjänst som syofunktionär förenas med andra arbetsuppgifter som SSA-sekreterare eller syo i kommunal ungdomsuppföljning, hela tjänsten blir statligt reglerad.

3. att riksdagen beslutar att den statliga regleringen jämväl bör omfatta övriga tjänster som SSA-sekreterare och syotjänster inom det kommunala uppföljningsansvaret.

1983/84: 658 av Per Unckel m. fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen med avslag på regeringens proposition beslutar att utbildningen på syolinjen bör omfatta syo i kombination med ett läroämne i enlighet med vad som har anförts i motionen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att undervisning i läroämne bör ingå i syotjänst och att nya tjänster med enbart syo inte skall inrättas.

3. att riksdagen godkänner vad som i motionen har förordats om behörighet till skolledartjänst.

1983/84: 805 av Margit Gennser (m) vari yrkas att riksdagen avslår förslaget att statligt reglerade tjänster skall inrättas för syofunktionärer i grundskolan, gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen enligt de riktlinjer som förordas i propositionen.

1983/84: 810 av Björn Samuelson (vpk) och Nils Berndtson (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen har anförts om statligt reglerade tjänster för syo,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen har anförts om syokonsulenters behörighet att undervisa.

1983/84: 814 av Jörgen Ullenhag m. fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att undervisning alltid skall ingå i syotjänsten.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anges om syo och olika ämneskombinationer,

3. att riksdagen uttalar sig för att varje elev i grundskolan och gymnasieskolan skall ha rätt till personlig vägledning av syofunktionär.

1983/84: 2314 av Rune Rydén m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att staten inte bör ikläda sig åtaganden om statlig pension för verksamhet som inte är statsbidragsberättigad utan en rent kommunal uppgift.

Utskottet

I proposition 1983/84: 86 behandlas i huvudsak frågor som avser tjänstekonstruktion för studie- och yrkesorientering (syo) i skolväsendet. Fördragande statsrådet går emellertid i ett särskilt avsnitt inledningsvis även in på frågan om målen för *skolans syoprogram* och konstaterar att det vid riksdagens behandling härav har rått stor enighet (prop 1971: 34, UbU

1971: 21, rskr 1971: 214, prop. 1981/82: 15, UbU 1981/82: 6, rskr 1981/82: 115). Mot bakgrund av den arbetslöshet som i dag är ett svårt problem i praktiskt taget hela industrivärlden framhåller statsrådet i sammanhanget bl. a. nödvändigheten av att eleverna får möjligheter att systematiskt förvärva kunskaper om arbetsliv och utbildning och sambanden dem emellan. Vidare framhålls att syo bör motverka att yrkesvalet begränsas av t. ex. social bakgrund, kön eller elevers bristande intresse för att analysera sin egen situation. Förutsättningar för en förbättrad behandling av syofrågorna är enligt föredragande statsrådet dels att lärarna får bättre kunskaper om arbetslivet och dess relation till skolan och om utbildning i allmänhet, dels att syofunktionärerna på ett bättre sätt än hittills medverkar i undervisningen.

Redan i 1971 års syoproposition betonades att syoverksamheten i första hand bör riktas mot resurssvaga grupper, t. ex. elever med fysiska, psykiska eller sociala handikapp, invandrarelever eller elever som inte har antagits till utbildning efter avslutad skolgång. Även i prop. 1981/82: 15 om studie- och yrkesorientering i grundskola och gymnasieskola m. m. underströks vikten av en prioritering av de resurssvaga eleverna, vilket föredragande statsrådet i den nu föreliggande propositionen med instämmande erinrar om.

I motion 1983/84: 814 (yrkande 3) erinras om att yrkesvägledningen på arbetsförmedlingarna har avskaffats. Skolan är enligt motionärerna numera ensam om att hjälpa ungdomar i frågor som avser val av utbildning eller yrke. Mot denna bakgrund bör riksdagen uttala sig för att varje elev i grundskolan och gymnasieskolan skall ha rätt till personlig vägledning av syofunktionär.

Utskottet har inget att erinra mot vad som i proposition 1983/84: 86 har anförts om skolans syoprogram. När det gäller det i motionen framförda kravet att varje elev har rätt till personlig vägledning utgår utskottet från att regeringens förslag i nu förevarande proposition inte innebär någon förändring i att fördelningen av syoinsatserna skall ske på sådant sätt att alla elever får del därav (jfr UbU 1981/82: 6 s. 8). Detta bör enligt utskottet fortfa- ra att gälla. Med hänvisning härtill bör riksdagen avslå motion 1983/84: 814 yrkande 3.

Såsom redan har påpekats avser föredragande statsrådets överväganden och förslag i proposition 1983/84: 86 huvudsakligen utformningen av syotjänsterna. Statsrådet anser att en *ny tjänstekonstruktion för syofunktionärer* skall byggas upp utifrån de mål och riktlinjer för syoverksamheten som riksdagen enhälligt har fattat beslut om. Vidare bör tjänstekonstruktionen medge att man lättare kan komma till rätta med problemet med ofrivillig deltidstjänstgöring.

Redan i 1971 års syoproposition betonades att syo är en pedagogisk funktion och att syofunktionären skall delta i undervisningen. Detta syn-

sätt förespråkas också i de senare syoppositionerna. Frågan har varit hur medverkan i undervisningen skall utformas.

Föredragande statsrådet finner det tveksamt om en reguljär kombination av syo och undervisning i skollämne löser problemet med ofrivillig deltidstjänstgöring. Med hänvisning till att frågor om skola och arbetsliv nu intar en alltmer central plats i skolans undervisning finner statsrådet att skäl talar för att en kombination av syo och till syo anknuten undervisning är den bästa lösningen. Sådana undervisningsinsatser av syofunktionären kan också komplettera huvuduppgiften syo upp till hel tjänst. I propositionen pekas på att en stor del (ca 80 %) av nu tjänstgörande syokonsulenter har annan högskoleutbildning än syoutbildning. Det är enligt föredragande statsrådet helt klart att syofunktionärerna i dag också kan användas utanför syoområdet i skolans undervisning.

Statsrådet ser även möjligheter att kombinera huvuduppgiften syo med andra verksamheter och därigenom möjliggöra en rationell användning av syofunktionärerna för sådana uppgifter inom skolan eller i nära anknytning till skolan som har ett innehåll som överensstämmer med huvuduppgiften. Härvid anges bl. a. uppgifter inom ramen för det kommunala uppföljningsprogrammet och arbetet inom det lokala planeringsrådet för samverkan mellan skola och arbetsliv (SSA-råd). Med sådana kompletterande arbetsuppgifter blir det också möjligt att komma till rätta med ofrivillig deltidstjänstgöring.

Mot bakgrund av vad som i propositionen har anförts om möjligheterna att kombinera huvuduppgiften syo med andra uppgifter och då övervägande skäl talar för att syofunktionärstjänsterna skall ha samma slag av reglering som lärartjänsterna (prop. s. 10–13) föreslår föredragande statsrådet att det fr. o. m. den 1 juli 1984 skall finnas statligt reglerade tjänster för syofunktionärer vid grundskolan, gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen. Tjänsteinnehavarna bör ha totalreglerad arbetstid och semester. Behörig till tjänst är den som har genomgått syoutbildning. I tjänst som syofunktionär bör, utöver syo, undervisning kunna ingå liksom skoladministrativa uppgifter samt uppgifter i lokalt fortbildnings- och utvecklingsarbete och sådan kommunalt reglerad verksamhet som ingår i det kommunala uppföljningsansvaret samt i SSA-rådets och intagningsnämndernas arbete. Också annan kommunal verksamhet med anknytning till syo bör kunna ingå.

I motionerna 1983/84: 658 (yrkande 2) och 1983/84: 814 (yrkande 1) avvisas regeringens förslag att undervisning i läroämne inte reguljärt skall ingå i de nya statligt reglerade tjänsterna. Motionärerna anser att elevernas rätt till syo bäst tillgodoses, om tjänsterna konstrueras så att en undervisningsdel alltid ingår. I motion 1983/84: 658 hävdas dessutom att den förtrogenhet med skolans övriga arbete och den kännedom om eleverna som en syofunktionär får genom att jämte syoverksamhet också undervisa i ett ämne är så viktig att nya tjänster med enbart syo inte bör inrättas. I motion 1983/

84:810 (yrkande 2) föreslås att det bör klargöras i vilka ämnesavsnitt syomoment ingår och där syokonsulenterna får behörighet att undervisa.

Regeringens förslag om statligt reglerade tjänster avstyrks i motion 1983/84: 805. Motionären pekar bl. a. på att den statliga regleringen av lärar- och skolledartjänst redan i dag innebär administrativa svårigheter för kommunerna, då dessa har att tillämpa två personaladministrativa system. I motion 1983/84: 649 diskuteras omfattningen av den statliga regleringen av tjänsterna. Motionärerna yrkar att riksdagen beslutar att i den mån tjänst som syofunktionär även omfattar uppgifter som SSA-sekreterare eller syouppgifter inom den kommunala ungdomsuppföljningen skall hela tjänsten vara statligt reglerad (yrkande 2). Vidare förordas i motionen att den statliga regleringen skall avse även hela SSA-sekreterartjänster och syotjänster inom den kommunala ungdomsuppföljningen (yrkande 3). Med hänvisning till att möjligheterna att erbjuda arbetslösa ungdomar fortsatt reguljär utbildning är större än att erbjuda dem stadigvarande arbete förordas i motion 1983/84: 810 (yrkande 1) att syokonsulenter verksamma inom ungdomsuppföljningen och SSA-råden bör inneha statligt reglerade tjänster knutna till gymnasieskolan.

Utskottet vill med anledning av förslagen i proposition 1983/84: 86 och motionsyrkandena anföra följande om de framtida syotjänsterna.

Med den alltmer centrala plats som frågor om skola och arbetsliv får i undervisningen blir möjligheterna stora – vilket påpekas i propositionen – att finna undervisningsavsnitt där syofunktionärens kompetens kan komma väl till pass. Med utgångspunkt i den enskilda skolans läraruppsättning och de olika kompetenser som finns inom denna och i syofunktionärens egna kunskaper och erfarenheter bör det vara skolledningens uppgift att tillsammans med berörd personal avgöra hur denna medverkan skall ske. Utskottet vill i sammanhanget fästa uppmärksamheten på uppgifterna i propositionen att en stor del av de nu tjänstgörande syokonsulenterna har annan högskoleutbildning än syouthbildning. Utskottet finner det naturligt att deras övriga högskoleutbildning bör kunna användas även i undervisning utanför syoområdet. Om en syokonsulent som har högskoleutbildning om minst 40 eller 60 poäng i undervisningsämne tvingas till ofrivillig deltidstjänstgöring och om tjänsteunderlag i syokonsulenternas undervisningsämne finns vid ifrågavarande skolenhet eller annan skolenhet i kommunen, bör undervisning i ämnet få inräknas i tjänsten.

I syfte att söka undvika ofrivillig deltidstjänstgöring bör enligt utskottets mening förutsättningarna tas till vara att även nyttja insatser av syokonsulenter utanför skolan. Utskottet instämmer härmed i vad fördragande statsrådet har anfört om möjligheterna att kombinera huvuduppgiften syo med andra uppgifter.

Utskottet är överens med fördragande statsrådet om att övervägande skäl talar för att syotjänsterna skall vara statligt reglerade. Motion 1983/84: 805 avstyrks därmed.

Utskottet har inte heller något att erinra mot de riktlinjer för inrättandet av statligt reglerade tjänster för syofunktionärer i grundskolan, gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen som har förordats i proposition 1983/84: 86. Riksdagen bör sålunda bifalla propositionen i nu berörd del och därjämte avslå motionerna 1983/84: 658 yrkande 2 och 1983/84: 814 yrkande 1.

Utskottet har i det föregående – mot bakgrund av den alltmer centrala plats som frågor om skola och arbetsliv får i undervisningen – pekat på möjligheterna att i undervisningen ta till vara syofunktionärernas kompetens. Deras medverkan bör kunna äga rum i undervisning som knyter an till arbetslivsförberedelsen. Med hänvisning till att det bör vara skolledningens uppgift att tillsammans med berörd personal avgöra i vilka undervisningsavsnitt syofunktionärerna skall medverka föreslår utskottet att riksdagen även avslår motion 1983/84: 810 yrkande 2.

När det gäller frågan om hur omfattande en statlig reglering av syotjänsterna skall vara, vill utskottet erinra om att ett huvudsyfte med den nu föreslagna nya ordningen är att i så stor utsträckning som möjligt undvika ofrivillig deltidstjänstgöring. I den mån huvuduppgiften syo – för vilken statligt bidrag beräknas i särskild ordning – inte svarar mot en hel tjänst, bör en statlig reglering inte hindra kommunerna från att äga stor frihet att bestämma över innehållet i tjänsten och därigenom kunna fylla ut tjänsten med sådana arbetsuppgifter som anges i propositionen. Utskottet tillstyrker därmed förslaget i propositionen att även verksamhet som inte är statsbidragsberättigad får inräknas i den statligt reglerade tjänsten. Utskottet anser att motionerna 1983/84: 649 yrkande 2 och 1983/84: 810 yrkande 1 därmed är tillgodosedda, varför de bör avslås av riksdagen.

I det föregående har utskottet förordat att huvuduppgiften syo bör kunna kombineras med andra uppgifter inom ramen för en statligt reglerad tjänst i syfte att undvika deltidstjänstgöring. Utskottet är däremot inte berett att föreslå att statligt reglerade tjänster inrättas, vari uppgiften syo inte ingår. Det bör sålunda enligt utskottets uppfattning inte vara möjligt för kommun att inrätta en statligt reglerad tjänst med enbart uppgifter som ingår i SSArådets och exempelvis intagningsnämndernas arbete. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 1983/84: 649 yrkande 3.

Ett huvudsyfte med de förslag om riktlinjer för inrättande av statligt reglerade syotjänster som regeringen har framlagt i proposition 1983/84: 86 och som utskottet har tillstyrkt i det föregående är att så långt det är möjligt undvika ofrivillig deltidstjänstgöring. Med hänvisning härtill och till vad som i propositionen sägs om kombination av huvuduppgiften syo med andra arbetsuppgifter inom ramen för en statligt reglerad tjänst föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1983/84: 649 yrkande 1, vari begärs ett uttalande av riksdagen om nödvändigheten att skapa *hela tjänster*.

I motion 1983/84: 2314 erinras om att även viss kommunal verksamhet som inte är statsbidragsberättigad kommer att ingå i de statligt reglerade

syotjänsterna. Enligt motionärernas uppfattning bör enbart syo och undervisning ingå i de nya tjänsterna och staten bör inte ikläda sig åtaganden om *statlig pension* för verksamhet som inte är statsbidragsberättigad utan en rent kommunal uppgift.

Med statlig reglering av en tjänst följer att tjänsteinnehavaren vid pensioneringen uppbär de förmåner som följer av statens allmänna tjänstepensionsreglemente oavsett hur ifrågavarande tjänst har finansierats. Utskottet avstyrker därmed motion 1983/84: 2314.

De mål och riktlinjer för syo som finns uttryckta i propositioner och i läroplaner samt vad som har anförts i den nu föreliggande propositionen bör enligt föredragande statsrådet vara vägledande för *syoutbildningen*. Härav följer att syofunktionären måste ha kunskaper om bl. a. samhället, dess arbetsmarknad, förvaltning och utbildningsväsende samt i ekonomi och politik. Eftersom syofunktionärernas insatser i undervisningen kommer att öka bör de få praktisk-pedagogisk träning. Utbildningen av syofunktionärer bör enligt vad som förordas i propositionen rymmas inom 120 poäng. Regeringen begär riksdagens bemyndigande att inrätta en allmän utbildningslinje, studie- och yrkesorienteringslinjen, den 1 juli 1984. Vidare föreslås att den nuvarande utbildningslinjen med samma namn avvecklas. Som krav för särskild behörighet till syoutbildningen föreslår föredragande statsrådet tre års förvärvsarbete.

Regeringens förslag om utbildning av syofunktionärer avvisas i motionerna 1983/84: 658 (yrkande 1) och 1983/84: 814 (yrkande 2). Mot bakgrund av motionärernas ställningstagande för att undervisning i läroämne alltid skall ingå i syotjänsten föreslås att utbildningen på den nya syolinjen även bör omfatta utbildning i läroämne. Även andra ämnen än samhällskunskap bör därvid komma i fråga. I motionerna ges vissa riktlinjer för hur den nya syoutbildningen enligt motionärernas uppfattning bör läggas upp.

Utskottet har i det föregående tillstyrkt vad som i propositionen har förordats om innehållet i de nya syotjänsterna. Därmed har utskottet ej heller något att erinra mot vad som i propositionen föreslås om en ny utbildning av syofunktionärer. Riksdagen föreslås sålunda bemyndiga regeringen att inrätta en allmän utbildningslinje, studie- och yrkesorienteringslinje om 120 poäng, och att avveckla den nuvarande studie- och yrkesorienteringslinjen. Riksdagen bör därjämte avslå motionerna 1983/84: 658 yrkande 1 i denna del och 1983/84: 814 yrkande 2 i denna del.

Regeringen bereder riksdagen tillfälle att ta del av vad föredragande statsrådet har anförts om *fortbildning och vidareutbildning* av syofunktionärer.

Utskottet har inget att erinra mot vad som i nu berört avseende har anförts i proposition 1983/84: 86 och avstyrker därmed motionerna 1983/84: 658 yrkande 1 i denna del och 1983/84: 814 yrkande 2 i denna del.

I huvudsak gäller f. n. att den är behörig till ordinarie *tjänst som skollärare* som är behörig till ordinarie eller extra ordinarie tjänst som lärare vid skolform som ingår i rektors arbetsområde eller – såvitt avser gymnasieskolan – vid skolform som ingår i skolenheten (12 kap. 6 § resp. 13 kap. 38 § skolförordningen). Med hänvisning till innehållet i den nya grundutbildningen för syofunktionärer föreslås i proposition 1983/84: 86 att de som blir behöriga till de föreslagna nya syofunktionärstjänsterna också får bli behöriga till skolledartjänster.

I motion 1983/84: 658 (yrkande 3) förordas att en syofunktionär, för att bli behörig till skolledartjänst, även bör ha ämnesteoretisk behörighet i läroämne i grundskolan eller gymnasieskolan.

Utskottet delar föredragande statsrådets uppfattning att den som är behörig till syotjänst – liksom den som är behörig till lärartjänst – skall vara behörig till skolledartjänst. Riksdagen bör med hänvisning härtill avslå yrkande 3 i motion 1983/84: 658.

Åberopande vad utskottet har anfört i det föregående hemställer utskottet.

1. att riksdagen beträffande skolans syoprogram med avslag på motion 1983/84: 814 yrkande 3 lägger till handlingarna vad som har anförts i proposition 1983/84: 86.
2. att riksdagen med bifall till proposition 1983/84: 86 och med avslag på motionerna 1983/84: 649 yrkandena 2 och 3, 1983/84: 658 yrkande 2, 1983/84: 805, 1983/84: 810 yrkandena 1 och 2 samt 1983/84: 814 yrkande 1 godkänner att statligt reglerade tjänster för syofunktionärer får inrättas i grundskolan, gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen enligt de riktlinjer som har förordats i propositionen.
3. att riksdagen beträffande nödvändigheten att inrätta hela syotjänster avslår motion 1983/84: 649 yrkande 1.
4. att riksdagen beträffande vissa pensionsåtaganden avslår motion 1983/84: 2314.
5. att riksdagen med bifall till proposition 1983/84: 86 och med avslag på motionerna 1983/84: 658 yrkande 1 i denna del och 1983/84: 814 yrkande 2 i denna del bemyndigar regeringen att inrätta en allmän utbildningslinje, studie- och yrkesorienteringslinjen om 120 poäng, den 1 juli 1984.
6. att riksdagen med bifall till proposition 1983/84: 86 och med avslag på motionerna 1983/84: 658 yrkande 1 i denna del och 1983/84: 814 yrkande 2 i denna del bemyndigar regeringen att avveckla den nuvarande studie- och yrkesorienteringslinjen.
7. att riksdagen beträffande fortbildning och vidareutbildning av syofunktionärer med avslag på motionerna 1983/84: 658 yrkande 1 i denna del och 1983/84: 814 yrkande 2 i denna del lägger till handlingarna vad som har anförts i proposition 1983/84: 86.

8. att riksdagen beträffande behörighet till skollärdienst med bifall till proposition 1983/84: 86 och med avslag på motion 1983/84: 658 yrkande 3 godkänner vad som har förordats i propositionen.

Stockholm den 23 februari 1984

På utbildningsutskottets vägnar

GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Georg Andersson (s), Kerstin Göthberg (c), Per Unckel (m), Bengt Wiklund (s), Lars Gustafsson (s), Rune Rydén (m), Helge Hagberg (s), Lennart Bladh (s), Iris Mårtensson (s), Lars Svensson (s), Göran Allmér (m), Björn Samuelsson (vpk), Gunnar Hökmark (m), Larz Johansson (c) och Linnea Hörlén (fp).

Reservationer

Per Unckel (m), Rune Rydén (m), Göran Allmér (m), Gunnar Hökmark (m) och Linnea Hörlén (fp) har avgivit följande reservationer.

1. Statligt reglerade tjänster för syofunktionärer (mom. 2)

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar "Med den" och på s. 6 slutar "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

De synpunkter på tjänstekonstruktionen för syo i skolväsendet som framförs i motionerna 1983/84: 658 och 1983/84: 814 stämmer överens med de förslag i frågan som framlades för riksdagen hösten 1981 och vilka riksdagen biföll (prop. 1981/82: 15, UbU 1981/82: 6, rskr 1981/82: 115). Våren 1983 upphävde riksdagen sitt tidigare beslut såvitt avser syotjänsternas konstruktion och utbildning av syofunktionärer för att frågan skulle övervägas ytterligare.

Av vad utskottet har redovisat i det föregående framgår att regeringens ställningstagande i fråga om den framtida tjänstekonstruktionen för syo dels innebär att tjänsterna skall vara statligt reglerade, dels att huvuduppgiften syo skall kunna kombineras med andra i propositionen angivna uppgifter.

Utskottet finner i likhet med vad som anförs i propositionen att övervägande skäl talar för statligt reglerade syotjänster. Utskottet tillstyrker regeringens förslag i den delen och föreslår därmed att riksdagen avslår motion 1983/84: 805.

När det gäller frågan om att kombinera syo med andra uppgifter inom ramen för en statligt reglerad tjänst ansluter sig utskottet till vad som förordas i motionerna 1983/84: 658 och 1983/84: 814. Utskottet anser sålunda att i de nya syotjänsterna syofunktionen alltid skall kombineras med undervisning i läroämne. Därigenom ges möjligheter för syofunktionärerna till förtrogethet med skolans övriga arbete och ökad kännedom om eleverna. Vidare löses på detta sätt problemet med ofrivillig deltidstjänstgöring. Riksdagen bör med hänvisning härtill med avslag på proposition 1983/84: 86 bifalla motionerna 1983/84: 658 yrkande 2 och 1983/84: 814 yrkande 1.

När det gäller frågan om omfattningen av statligt reglerade tjänster, vilken behandlas i motionerna 1983/84: 649 och 1983/84: 810, följer av utskottets ställningstagande ovan att endast sådana tjänster bör komma i fråga för statlig reglering vilka finansieras genom dels det reguljära statliga syobidraget, dels det statliga lärarlönebidraget. Utskottet avstyrker sålunda motionerna 1983/84: 649 yrkandena 2 och 3 samt 1983/84: 810 yrkandena 1 och 2.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen beträffande statligt reglerade tjänster för syofunktionärer i grundskolan, gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen med bifall till motionerna 1983/84: 658 yrkande 2 och 1983/84: 814 yrkande 1 samt med avslag på proposition 1983/84: 86 och motionerna 1983/84: 649 yrkandena 2 och 3, 1983/84: 805 och 1983/84: 810 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

2. Utbildning av syofunktionärer m. m. samt behörighet till skolledartjänst (mom. 5–8)

Under förutsättning av bifall till reservation 1

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar "De mål" och på s. 8 slutar "motion 1983/84: 658" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående förordat att undervisning i läroämne alltid skall ingå i de statligt reglerade syotjänsterna. Mot bakgrund härav kan utskottet inte tillstyrka den av regeringen föreslagna uppläggnings av syouthbildningen. I enlighet med vad som anføres i motionerna 1983/84: 658 och 1983/84: 814 bör i en ny syouthbildning reguljärt ingå även ämnesteoretisk och praktisk-pedagogisk utbildning i något skolämne. Som riktlinje för en ny utbildning bör gälla att den grundläggande kombinationsutbildningen skall omfatta 120 poäng. Utskottet anser – bl. a. mot bakgrund av det föreslagna särskilda behörighetskravet om tre års förvärvsarbete – att det

bör vara möjligt att reducera vissa delar i den av regeringen tänkta utbildningen (jfr Tjänstekonstruktion för studie- och yrkesorientering och uppföljande syo samt utbildning av syofunktionärer. PM 1983-09-26. Utbildningsdepartementet s. 38). Härigenom skapas utrymme för ett läroämne i utbildningen. Regeringen bör ge universitets- och högskoleämbetet i uppdrag att skyndsamt utforma ett nytt förslag till syoutbildning med beaktande av vad utskottet nu har anfört. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 658 yrkande 1 och 1983/84: 814 yrkande 2 som sin mening ger regeringen detta till känna. Regeringens förslag om inrättande av en ny syolinje den 1 juli 1984 avstyrks därmed. Beslut om avveckling av den nuvarande syolinjen bör uppskjutas till dess att slutligt beslut fattas om en syoutbildning enligt ovan angivna riktlinje. Detta bör ske hösten 1984.

Forthildning och vidareutbildning av syofunktionärer bör anordnas utifrån de förutsättningar som följer av beslut om tjänstekonstruktion och grundläggande syoutbildning i enlighet med vad utskottet har förordat ovan. Nu tjänstgörande syokonsulenter ämnesteoretiska och praktisk-pedagogiska vidareutbildning bör enligt utskottets mening i största möjliga utsträckning anordnas så att den kan genomföras på deltid. Lön med B-avdrag vid tjänstledighet för studier bör också under vissa förutsättningar kunna komma i fråga. Vad utskottet här har anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet avstyrker regeringens förslag om ändring av behörighetsvillkoren för *tjänst som skolledare*. I enlighet med vad som förordas i motion 1983/84: 658 bör syofunktionär ha behörighet i läroämne i grundskolan eller gymnasieskolan för att vara behörig till skolledartjänst. Riksdagen bör med bifall till motion 1983/84: 658 yrkande 3 som sin mening ge regeringen detta till känna.

dels att utskottets hemställan under 5–8 bort ha följande lydelse:

5. att riksdagen beträffande grundläggande syoutbildning med bifall till motionerna 1983/84: 658 yrkande 1 i denna del och 1983/84: 814 yrkande 2 i denna del och med avslag på proposition 1983/84: 86 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,
6. att riksdagen beträffande avveckling av den nuvarande studie- och yrkesorienteringslinjen med bifall till motionerna 1983/84: 658 yrkande 1 i denna del och 1983/84: 814 yrkande 2 i denna del och med avslag på proposition 1983/84: 86 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,
7. att riksdagen beträffande fortbildning och vidareutbildning av syofunktionärer med bifall till motionerna 1983/84: 658 yrkande 1 i denna del och 1983/84: 814 yrkande 2 i denna del och med

avslag på proposition 1983/84: 86 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

8. att riksdagen beträffande behörighet till skollärdartjänst med bifall till motion 1983/84: 658 yrkande 3 och med avslag på proposition 1983/84: 86 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

Särskilt yttrande

Statligt reglerade tjänster för syofunktionärer (mom. 2)

Kerstin Göthberg (c) och Larz Johansson (c) anför:

Vi ansluter oss till majoritetens ställningstagande beträffande omfattningen av statligt reglerade tjänster för syofunktionärer. Enligt vår mening hade det emellertid varit önskvärt att även de SSA-sekreterare som nu har hela tjänster hade kunnat föras över till det statligt reglerade området. Det är angeläget att kunna rekrytera kvalificerade och erfarna syofunktionärer till SSA-råden. Vi befarar att denna rekrytering nu kommer att försvåras.

Vi menar vidare att SSA-sekreterarna riskerar att ställas utanför de utbildningsmöjligheter som kommer att stå till buds för syofunktionärer som innehar statligt reglerade tjänster.